

VEČERNI LIST

Posamezna številka 16 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 16 vin.

Cena po pošti:

za celo leto . R 48.—

za pol leta . R 24.—

za četrt leta . R 10.—

za 1 mesec . R 3.50

Za Ljubljano mesečno 3 R

Uredništvo in uprava:

Ropitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon št. 50

Boljševiška fronta predrtja.

LDU Bukarešta, 26. avgusta. (ČTU) Rumunski tiskovni urad poroča: Rumunske čete so danes na besarabski fronti

predrle boljševiške črte ob Dnjestrju na več strateško važnih točkah. 400 rdečih gardistov je bilo ujetih.

Angleške čete zasedle Odeso.

LDU Moskva, 26. avgusta. (DKU. — Brezlično.) Po tridnevem ljutem obstrejanju iz vojnih ladij se je posrečilo an-

gleškim četam izkrcati se in zasedli Odeso.

Cene kruhu v Italiji se zvišajo.

Trst, 27. avg. (Izv. por.) V vseh političnih krogih je vzbudila veliko pozornost okrožnica ministrskega predsednika Nitti-ja, poslana dne 21. t. m. vsem pokrajinskim prefektom. O političnem položaju Italije pravi Nitti kratko: »Italija se ne zaveda svoje nevarnosti!« Obširno govori o dolgovih in zunanjem kreditu Italije, katera se zamore edino-le opirati na

Zedinjene države. Okrožnica omenja dalje, da potrebuje vlada samo za dobavo krušnih izdelkov tri in pol milijarde v prihodnjem letu ter da je prisiljena zvišati cene kruhu v svrhu pokritja. — Italijanski listi bilježijo, da se v kratkem zvišajo cene kruhu za deset centimov.

Prijateljstvo med Bolgari in Italijani.

Rim, 26. avg. Bolgarska kolonija v Rimu je predložila min. predsedniku Nitti-ju spomenico, v kateri se s hvaležnostjo spominja starega prijateljstva in simpatij Italije. Spomenica prosi Italijo podpore in pomoči, da ohrani Bolgarija dostop do Egejskega morja in da se izvede v Macedo-

niji plebiscit. Bolgari žele, da se v Macedoniji ustanovi samostojna država na temelju samoodločbe narodov v slučaju, da ne pripade Bolgariji. Italijansko časopisje objavlja članke in organizira propagando v prilog Bolgarom.

Seja narodnega predstavnika.

LDU Belgrad, 26. avgusta. Seja narodnega predstavnika. Predsednik odpira sejo ob 9. uri 30 minut. Po izvršenih predhodnih poslih izjavlja predsednik Davidovič, da je bilo tekom debate več govora o vladi sami nego o vladni izjavi. Odgovarjal bo le na nekatere stvarne pripombe. Ruskemu narodu, ki je bil vedno pripravljen, da pomaga prvi srbskemu narodu, je gojil in še goji naš narod najtoplejšo hvaležnost. Zamerja se vladi, da ni ohranila zbrane moči. Smatral je, da vodi grupiranje političnih sil do stabilizacije notranjega političnega položaja. Medtem pa se grupiranje ni začelo s te strani nego z druge. Najprej se je grupirala radikalna stranka. Ni voljen, začeti o teh stvareh, toda gospodje se razlikujejo po programu. Polovica omenjene stranke zahteva široko zedinjenje našega troimenega naroda, do čim je druga, večja polovica stranke proti temu. (Ploskanje na desnici, burni protesti na levi.) Predsednik skupščine zvoni in ker se nemir ne poleže, prekine sejo.

Po kratkem odmoru se seja nadaljuje. Predsednik ponovi svoje besede po stenografskem zapisniku in izjavlja, da je manifestacija radikalcev radost za vse, ker se s tem dokazuje, da je vsa skupščina za zedinjenje naroda. Naglašja, da je storil vse za sestavo koncentracijskega kabineta. Svetozar Pribičević, proti kateremu se danes dviga levica, je bil Pašičev in Protičev kandidat za ministra notranjih del. Vlada sprejema politiko g. Pribičevića in bo delovala za pravico in svobodo. Glede na agrarno reformo priznava, da so se naredile pogreške, ki jih je treba popraviti. Priznava, da je bilo več pritožb tudi proti drugim resortom, zlasti proti ministrstvu prometa. Vendar ne ve, ali bi kak drug minister storil več nego Vulović. Tajnih pogodb s socialisti ni nobenih. Pojasnjuje, da je bil narodni poslanec in da je odstopil zato, ker je bil izvoljen za predsednika belgajske občine tudi z glasovi radikalcev. Opominja, da tudi pokojni ministrski predsednik Milovan Milovanović (klic: Slava mu!) ni bil narodni poslanec. Izjavlja, da hoče ostati pri vladi, dokler bo mogel delati za narodnim predstavitelstvom. Po nekaterih pojasnitvah med poedinimi poslanci, predlaga Agatonović (demokratska zasednica) prehod na dnevni red: Narodno predstavitelstvo jemlje na povoljno znanje vladno deklaracijo in prehaja na dnevni red. Glasuje se poimenoma. Predsednik objavlja, da je za Agatonovičev predlog za prehod na dnevni red glasovalo 127 poslancev, proti pa 119 poslancev. (Ploskanje na desni.) Seja se zaključi ob 13. uri.

Tittoni se vrne v Rim.

Milan, 27. avg. »Secolo« javlja, da se predsednik italijanske mirovne delegacije

v Parizu, zunanji minister Tittoni, dne 28. t. m. vrne v Rim. Takoj se sestane ministrski svet, na katerem poda Tittoni poročilo o položaju na mirovni konferenci.

Polem pri Kobaridu.

Trst, 27. avgusta. (Izv. por.) Posebna komisija italijanskih vojaških strokovnjakov je na podlagi obsežne preiskave objavila veliko delo o vzrokih italijanske katastrofe pri Kobaridu jeseni l. 1917. Vse italijansko časopisje objavlja komentarje, razprave in izvlečke iz tega elaborata. Poudarjajo posebno dejstvo, da je bila italijanska vojska v trenutku katastrofe mnogo številnejša, bolj oborožena, preskrbljena in hranjena kakor sovražnikova. Materialno neoporečna, toda moralno pod nivojem, zlasti pa je bila strateška, taktična organizacija zelo pomanjkljiva. Zanimivi so dalje podatki o izgubah in škodi italijanske vojske. Nemške in avstrijske čete so v dneh od 23. oktobra do 26. novembra 1917 zajele: a) neranjenih: 8.315 oficirjev in 281.458 mož, b) ranjenih: 132 oficirjev in 4038 mož, skupaj tedaj 293.943. Od teh jih pripada pehoti: 4572 oficirjev in 169.234 mož. — Ogromna je bila škoda na topniškem materialu. Sovražnik je zaplenil 97 topov velikega kalibra, 1572 srednjega, 1462 malega in 1732 minometov. — Italijani se edino tolažijo z dejstvom, da je ta siloviti polom zednačila zmaga pri Vittorio Veneto v oktobru l. 1918, ko se je pa avstroogrska armada preje razsula.

Razdelitev avstro-ogrske mornarice.

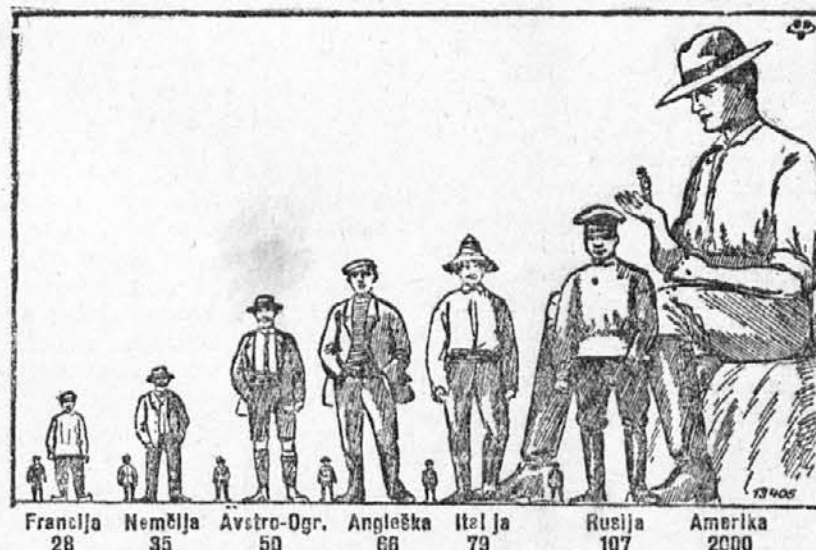
LDU, Pariz, 26. avgusta. (DKU.) Srbsko-hrvatsko-slovenska delegacija je predložila vprašanje glede razdelitve bivše avstro-ogrske trgovske mornarice. Zahteva, da mora pripasti del brodovja jugoslovanski kraljevini in se pritožuje, da se je del teh ladij, katerih lastniki so bili Jugoslovani ali pripadniki kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, zaplenil kot vojni plen.

Ruski boljševiki in Kitajci proti Japoncem.

LDU, Moskva, 26. avgusta. (DKU. — Brezlično.) Vesti iz Sibirije se glase, da so se kitajske čete v amurskem ozemlju združile z boljševiki, da se bore skupno proti Japonci.

Šantung.

LDU, St. Germain, 26. avg. (DKU.) »Temps« javlja iz Washingtona, da se predsednik Wilson trudi, izvabiti od Japonske obvezno izjavo, v katerem času namerava izročiti Šantung Kitajski, da bi na ta način odbil zelo znanemu sklepu senatnega odseka.

Vojne izgube in število prebivalstva.

Na enega v svetovni vojni padlega ali pogrešanega pride — kakor kažejo gorenje številke — v Franciji 28 prebivalcev, v Nemčiji 35, v Ameriki pa kar 2000. Iz tega je razvidno, da je razmeroma naj-

več izgubila Francija, najmanj pa Amerika. Iz te slike so razvidne vse strašne krvave žrtve, ki so jih morali prenesti ljudje v svetovni vojni.

Delavske plače.

Še nikdar morda ni bil delavcu boj za svoj obstanek, za življenje svoje in svoje družine tako težak kakor danes. Pomankanje vsega najpotrebnejšega, ki je bilo v vojni uničeno, opustošenje, razdejanie in zanemarjanje, posebno pa še veliko pomankanje prepotrebne poljskega orodja živine, umetnih gnojil itd. pa je ustvarilo pomankanje in zato veliko draginjo živil. Človek potrebuje za svojo ohranitev predvsem hrane, to mora imeti in si jo mora pridobiti na vsak način.

Nepremišljena in zlobna je trditev, da delavstvo zahteva danes zvišanja svojih plač predvsem zato, da bi udobneje živelo kakor je živelo pred vojno. V Sloveniji nimamo danes ne ročnega in tudi ne duševnega delavca, ki bi si prav srčno ne želel nazaj predvojnih časov. Takrat je s svojo skromno plačo, ki je bila morda za desetkrat in še večkrat manjša od današnje, boljše in udobnejše živel, kakor živi danes. Ob krompirju in močniku, ki ga je veljal takrat le par vinarjev, se je nasitil, danes si pa delavec največkrat niti tega ne more privoščiti. Inteligent si je ob svoji plači, ki je bila takrat mnogo nižja, kot jo ima danes zadnji delavec, privoščil lahko precej udobnosti in še prihranil si je kaj. A danes? Ne delavec, ne inteligent nimata ničesar, ker denar vsled neznozne druginje nima prav nobene vrednosti. Boj za vsakdanji kruh je tako krut, da obupa vsak, ki si služi kruh z rokami ali glavom.

Če vse to natančno pregledamo, vidimo, da boj za zvišanje plač danes ni le samo popolnoma upravičen, ampak je potreben. Ni namreč resnična trditev gospodarskega liberalizma, da je delavec toliko vreden, kolikor naredi, res pa je, da je delavec s tem, da dela, upravičen do tega kar potrebuje. Ni res da naj se le delo plačuje, ampak delavcu naj se da vsled njegovega dela tudi človeku sposobno življenje. Tudi delavec je član človeške družbe, in sicer eden najpotrebnejših, zato pa je družba tudi dolžna, da njega in njegovo družino pošteno vzdrži in preživi. Jako dobro označuje to dr. Krek, ko pravi: Zveza med delodajalcem in delavcem ne sme biti zveza kupca s prodajalcem, ampak zveza osebe z osebo.

Kdor dela, naj od dela tudi živi. Kdor pa hoče danes pošteno in človeško živeti, mora imeti sredstev, da si potrebno nabavi. V ta namen je treba primerne plače. Zato je boj za primerne delavske plače posebno danes upravičenejši kot kdaj prej, ker lahko mirno in s popolno zavestjo trdimo, da danes niti ročni delavec niti duševni delavec nista času in draginji primerno plačana, zato morata zahtevati povišanje svojih plač.

Nasprotniki delavstva trdijo, da ima vsako zvišanje delavskih plač za posledico zvišanje cen produktom. To je resnica, in sicer zato, ker je danes kapitalizem tako močan, da tako povišanje blagovnih cen brez ugovora lahko svojevoljno izvede. Cela vladajoča družba je danes tako prepajena strahu pred kapitalizmom, da se ga

nikdo resno ne upa vprašati: Ali so tvoji dohodki res tako nizki, da je povišanje blagovnih cen res upravičeno? Ko bi bilo to vprašanje dovolj energično in podprto z zakonskimi uredbami, potem bi bil ta odgovor ves drugačen, kakor je. Saj je vsem dobro znano, da delajo danes brez izjeme vsa večja in celo manjša podjetja s tako ogromnimi dobički, da se jih v svojih bilancah niti izkazati ne upajo. Banke kupujejo vsa mogoča zemljišča, gozdove, izplačujejo svojim delničarjem ogromne odstopke in prenašajo v bojazni pred javno sodbo milijone na nov račun. To je vzrok druginje, ne pa delavske plače.

Vlada bi morala tu energično poseči vmes. Brez ozira na desno in levo bi morala vlada pregledati in nadzirati delovanje kapitalistov in jim zahteti določeno mejo: do tu in ne dalje. Da se to pri nas zgodi v doglednem času, ni ravno verjetno. V naši jugoslovanski državi vodijo vladne vaje zastopniki gospodarskega liberalizma in najkrutejšega kapitalizma. V svoji brezmejni zvižanosti so si pridobili za skledo vladne leče vodje soc. demokratskih delavcev, ki bodo dovolili svojim dobrotnikom vse, kar bodo ti hoteli. Zastopniki soc. demokratskega delavstva bodo molčali, kapital pa bo šel po svoji začetni poti nemoteno naprej, da še bolj utrdi svojo moč.

Krščanski delavci in vsi, ki imate voljo pomagati sebi, svojim družinam, svojim tovarišem in vsemu slovenskemu ljudstvu, združite se! V boj proti oduševskemu kapitalizmu, da zavlada krščanska pravičnost!

Delavski tabor na Uršulski gori

se vrši v nedeljo 31. avgusta. Udeležje se ga koroške in štajerske skupine. Tabor naj dvigne delavsko zavest in delavski pomen. Z veliko močjo vstaja delavska zmaga. Treba je delavcem moške odločne vne, da bo glas delavske organizacije upoštevala država in ves svet.

Socialistično nasilje.

Bistrica v Rožu.

Socialni demokrati imajo eno dobro lastnot, to je njih samozavest. Ta samozavest kakor je dobra in posnemanja vredna, mora pa vendarle imeti določene meje. Da se organizirajo v političnih in strokovnih organizacijah na podlagi Marksovih idej, to jim nihče nima pravice zabranjati. To je gotovo. Da pa gredo soc. dem. v svoji samozvesti tako daleč, da si samozavestno domišljajo, da smejo svoje tovariše sotrpine enostavno pometati na cesto, ako niso voljni plačevati v njih blagajno, to je pa vendar malo preveč boljševiško. Pri nas v Bistrici, v nekdanji nemčurski trdnjavi, kjer je bila od nekdanj priljubljena sila pesti, ako je manjkalo pameti, so sedaj naši ljubi sociji začeli vperabljati to čedno sredstvo. Naš somišljenik S. Ibovnik ni bil voljan vstopiti v rdečo organizacijo ker mu ni pripustila vest in narodna samo-

zavest, zato so ga postavili na cesto. Rdeča zgradba mora stati na čudno slabih nogah, da se bojijo dveh, treh ljudi, ki imajo pogum povedati, da jim ne zaupajo. Nekdaj, ko je vladala pod avstrijsko zaščito diktatura nemških ravnateljev, tedaj soc. demokrati niso bili tako pogumni, tedaj so pustili, da smo mi izvojevali vsaj to, da smo mogli svobodno zborovati in se združevati, ne da bi bilo treba zato dovoljenja tedanjih vsemočnejših tovarniških uradnikov in mojstrov.

V tistem času, v času najhujšega preganjanja slovenskih proletarcev pri nas, so sedanji zaupniki rdeče internacionale sedeli na varnih in zaupniških mestih zloglasnega Šulverajna in Štödmara. Naj imenujemo le Janeza Šavnika, moža, ki menja svoje mišljenje, kolikorkrat mu le kaže. V prejšnjih letih petolizec vseh uradnikov in mojstrov, kateri so bili najgorji sovražniki delavcev, se sedaj hlina najboljšega prijatelja. Pa ne bo šlo. Mi smo molčali dolgo časa, ali da bi gotovi ljudje hoteli ubijati na ta način našo organizacijo in na Bistrici tudi misel na lastno državo, tega se ne sme več pod nobenim pogojem dopustiti. Res je, da so delavci, ker so enotno organizirani, veliko dosegli, ali to še ni noben vzrok, da je treba druge delavce, ki so krščansko socialnega mišljenja, vreči na cesto. Na Jesenicah, kjer je naša organizacija samostojno nastopila, je dosegla v dveh točkah celo več, kakor soc. demokrati. Ko bi delavci samo to dobili, kar bi socialna demokracija priborila, presneto malo bi imeli. Kakšen bi bil delaven čas, ako bi vladali samo soc. demokrati, se vidi najbolj na Češkem, kjer so za delavce pri telefonskih in telegrafskih napravah, že zopet vpeljali 10urni delavni čas. Tudi v premogokopih bodo zopet vpeljali nedeljsko delo. Res rdeča nebesa. Bistriški delavci, nobene sile ni na svetu, ki bi vas primorala biti organiziranim v soc. dem. organizaciji. Vi vsi, ki še čutite krščansko in slovensko ter imate pošteno srce za svoje sotrpine, obrnite hrbet ljudem, ki imajo sicer dolge jezike, a malo močnatosti in poštenosti. Organizirajte se v Jugoslovanski Strokovni Zvezi in videli bode, da vam bo ta organizacija priborila to, ali pa še več. Vi bode, pa imeli zavest, da prav služite sebi, veri in domovini.

Politične novice.

[[Prekmurje je slovensko! Ne vemo, kdo je naši osrednji vladi vtil v glavo to salomonsko modrost, da je del slovenskega Prekmurja dala pod hrvatsko upravo. Vsled tega je med Prekmurci nastalo veliko razburjenje, ker se po pravici boje, da bo koruptna in požidovljena hrvatska uprava za slovenske Prekmurce šiba božja. Prekmurci so se vedno čutili Slovence in hočejo biti pod slovensko upravo brez judov. Če bi bili želeli judov, bi bili ostali pod Mažarsko, ki je itak vsa požidovljena. — Izvrševalni odbor V. L. S. se je v svoji seji dne 26. avgusta t. l. peča. z zadevo Prekmurja, kjer so južni del tega ozemlja zasedli hrvatski finančni stražniki in orožniki, po čemer se mora skiepati, da namerja vlada prideliti te kraje tudi hrvatski politični upravi. To dejanje nasprotuje politični in kulturni tradiciji Prekmurja ter očitno izraža voljo ondodnega ljudstva, ki se je vedno štel za del slovenskega plemena našega naroda. To dejanje nas žali, nas znatno narodno slabi in je tako, da more le podnetiti plemenska nasprotja s hrvaškim narodu.

Zato poziva izvrševalni odbor V. L. S. osrednjo vladu, da celo Prekmurje dodati upravnemu ozemlju Slovenije ter naroča svojim poslancem, naj se zavzamejo, da se to čim prej izvrši.

Tudi Prekmurci sami so se oglasili. Dne 25. t. m. so v Murski Soboti zborovali poslanci prekmurske sosveta in sklenili: »Od skupne vlade v Belgradu zahtevamo takojšnjo odstranitev hrvatske uprave v lendovskem delu Prekmurja, ker hočemo imeti nedeljeno slovensko upravo svojega Prekmurja. To zahtevajo zlasti zastopniki iz vseh župnij, ki so jih zasedli Hrvati.«

Ce je naša vlada količkaj demokratična, mora vpoštevati jasno izraženo voljo ljudstva. Ljudstvo vendar ni predmet političnih kapčij v korist judovskim krivnoscem.

+ Vlada, ki sama sebi izraža zaupanje. Včeraj se je v Narodnem predstavništvu vršilo glasovanje o zaupnici novi demokratsko-socialistični vladi. Vlada je dobila 8 glasov večine, to pa le radi tega, ker 42 poslancev opozicije ni bilo navzočih. Pa vkljub temu bi bila vlada tepena, ko ne bi vseh 15 ministrov glasovalo za svojo zaupnico. Tako je bilo doseženih 8 glasov večine. Lepo je, da gospodje ministri tako zaupajo v svojo modrost, toda nerodno je, da izmed 283 poslancev le 112 poslancev glasuje za svoje ministre. Ker je 112 mnogo premalo, mora petnajstotina ministrov še sama sebi izražati zaupanje. In tudi to bi bilo še vse premalo, ko bi izmed odsotnih 42 poslancev opozicije vsaj 8 razumelo svojo dolžnost napram

ljudstvu. Vlada je dobila zaupnico le vsled lastne neskrupulnosti in vsled lenobe 42 poslancev. Bog me, da se pred tako vlado ne bo svet podrll!

+ Kristan in »Naprej« molčita — to ni dobro, včerajšnji »Naprej« pozivlje »Slovenec«, naj on odgovori — to je še slabše. »Slovenec« ni o Kristanovi zadevi pisal nič, le eno brzojavko iz Belgrada smo menda čitali v njem, da bo Kristan dal priložnost, dokazati svojo nedolžnost. »Naprej« zahteva, da »Slovenec« to prekliče. Če bi bil urednik »Slovenca« zloben človek, bi preklinal tako-le: Kristan ne bo dal priložnosti, dokazati svojo nedolžnost. Ker smo mi o tej stvari malce več pisali, moramo tudi sedaj ugotoviti, da te priložnosti Kristan ne išče. Iz bratske pisave »Napreja« in »Naroda« smo pa posneli, da »se je zadeva že pojasnila«. Čudno se bo komu zdelo, da se je zadeva pojasnila tako, da noben človek v slovenski javnosti o tem pojasnilu nič ne ve. In vendar je to čisto naravno; saj gospod Kristan je ministar. Minister pa bi bil nemogoč, ko bi se zadeva ne bila pojasnila. Le toliko neskrupulni smo, da prosimo, naj nam demokratski »Naprej« ter socialistični »Narod« pojasnita, kakšno je tisto pojasnilo. To ne zahtevamo iz gole radovednosti, marveč iz ozirov javne morale. Potem bomo najbolj veseli mi, ko bomo videli, da v ljudstvu ne vladajo v tem oziru nobeni dvomi več. Ampak tozadevna pojasnila sta dolžna dati »Narod« in »Naprej«. — Mi čakamo.

+ Meščanski socialisti. Iz Meziške doline: »Naprej« od 18. t. m. ima pod istim naslovom kratko notico o narodnem taboru »meščanskih strank« v Sinčivasi. Menda se je »Naprej« malo zmotil, ker tabora niso uprizorile meščanske stranke, ampak »Narodni svet za Velikovski okraj«, v katerem sedita kot edina zastopnika velike občine Črna — Nota bene — dva sodruka. Da so v N. svetu kot zastopniki občin tudi v drugih krajih sodruki, se skorajda lahko upravičeno trdi. V Narodnem svetu so menda združene — vsaj po zastopnikih je tako razvidno — vse stranke. In ker je šlo za narodno manifestacijo, za izraz ljudske volje, pripadati tej državi, v katere vladi sede z demokrati v bratskem objemu zastopniki proletarijata, bi bilo pričakovati, da bi sodruki delegirali tega ali onega za kakšno izjavo na taboru. Torej sami priznajo, da so tabor oficijelno ignorirali, kar bodo sodruki v belgrajski vladi mogli gotovo karati kot nepatriotično. Sicer pa se naj socialistični zastopniki v Narodnem svetu sami zagovarjajo proti izrazu: meščanske stranke, sicer bomo sklepali, da so ali tudi meščanskega duha, ali pa da so pozabili še pravočasno dvigniti svoj glas proti taboru.

+ Šolsko vprašanje v Trstu in zasednem ozemlju. Za tržaške Slovence je postalo šolsko vprašanje zelo pereče. Mnogi se nameravajo izseliti samo zaradi šol. Pa tudi v ostalih krajih zasedenega ozemlja vlada nejasnost in negotovost. Tržaški guverner še ni izdal nikakih definitivnih naredb za bodoče šolsko leto. Pri tržaški vladi razpravljajo o načrtu glede ureditve in reforme šol. Tržaški nacionalisti pritiskajo, da se povsod uvede samo italijanski šolski pouk. V Trstu nočejo nacionalisti priznati zasebnih slovenskih šol.

+ Bodoče volitve v italijanski parlament in Slovenci. Rimskemu parlamentu je odmerjena še kratka doba. V najkrajšem času bo razpuščen. Kakor javlja »Secolo«, bodo volitve najbrže v sredini novembra na podlagi novega volilnega reda. Tudi za zasedeno ozemlje nameravajo izvesti volitve, pred vsem one v občinske zastope. Te dni so bili pri civilnem generalnem guvernerju zastopniki na novo ustanovljene republikanske stranke, ki so razpravljali o volitvah. Ti krogi so za to, da se ustanove sledeči volilni okraj: a) čisto italijanski (Gorica naj se priklupi Furlaniji kot naravno središče), b) čisto slovenski in c) mešani.

+ Naseljevanje v Ameriki. Reuterjev urad poroča: Da zabrani naseljevanje tujcev v Zedinjene države po sklepu miru, je predsednik Wilson v posebnih poslanici na kongres zahteval, da najemniški zakoni, ki so veljali med vojno, ohranijo svojo moč leto po podpisu miru.

+ Zastopstvo Jugoslovancev na Mažarskem. Glasom obvestila ministrstva v Belgradu varuje interese jugoslovanskih državljanov na Mažarskem zastopnik Španije.

+ Bodočnost Donave. Angleški admiral Troubridge, poveljnik podonavske komisije, je izjavil, da bodo napravili Donavo, ki teče skozi srednjo in vzhodno Evropo, za eno glavnih prometnih ert in bodo imela ob njej ležeča mesta prosto vožnjo. Ta prosta kupčija ob Donavi ne bo združila samo vseh narodov, ki žive ob Donavi radi skupnosti interesov, ampak bodo tudi naravna vez za vse narode na svetu. »Želja Angležev je, da ustvarijo bivšim sovražnim državam mirno in srečno bodočnost« tako je končal admiral.

Dnevne novice.

— Konsum na Bledu. Prvo delavsko konsumno društvo je ustanovilo na Bledu podružnico. Vpisanih je že do 200 članov. Prodajati začne začetkom septembra. Prostore bo imela prodajalna v bivši Žužkovi hiši pri Blejskem domu. Delavci, vpišite se, ker gre za vašo stvar!

— Rudarji se opozarjajo, da pod nobenim pogojem ne iščejo dela na svojo pest izven ozemlja Slovenije, zlasti pa ne v Pečuju (Baranja), ker je tam vse prenapolnjeno. Rudarjev se bo v kratkem potrebovalo več tisoč, a opozarjajo se v lastno korist, da se drže izključno le navodil podpisane urada. — Osrednji urad »Državna posredovalnica za delo« v Ljubljani.

— Koncert kvarteta prof. Kozine na Bledu v četrtek ob 20. uri. Spored: A. I. Nedved: Moja rožica; Deu: Tihi veter od morja. II. Vilhar-Čerin: Mila lunica; Adamič: Kregata se baba in devojka. III. Venec Ipavčevih pesmi; Adamič: Vasovalac. — Odmor. — B. a) Foerster: Venec ponarodelih pesmi; b) Deu: Zar je morala doč; c) Žirovnik: Venec narodnih pesmi; d) Bajuk: Je pa davi slanica pala; e) Deu: Venec koroških pesmi. — Odmor. — C. I. Venec Gerbičevih pesmi: Jenko: Što čutiš, Srbije tužni. II. Foerster: Milica; Adamič: Franica. III. Rihar-Mašek: Strunam; Jenko: Vabilo.

— Pričina. Pred kratkim je bila pri okrajnem sodišču v Škofji Loki neka sodniška obravnava. Poklicane priče so bile doma iz Nove Oselice, ki je oddaljena od Škofje Loke 32 km. Za potne stroške so dobile nekatere priče le po 6 K. Torej, ljubi Jugoslovanci, pelji se, ali prehodi 64 km — za 6 K — to je za podplate iz volovske kože, tvoji lastni podplati tako nič ne stanejo, med potjo živjaj sveži zrak, če si žejen pij vodo v Sori. Vprašanje je samo, ako so tudi uradniki, ki pridejo iz Škofje Loke v Novo Oselico zadovoljni s takim receptom. Skrajni čas je, da se nemudoma povisa od pristojne oblasti potnina današnjim razmeram primerno.

— Za tehnično visoko šolo v Zagrebu je določila prva hrva. slav. delniška družba za sladkorno industrijo v Osijeku 50.000 K, ki jih bo izplačala v petih letnih obrokih po 10.000 K.

— Moško učiteljske v Belgradu. Namesto dosedanjih pedagoških tečajev na gimnazijah otvorijo v Belgradu zopet moško učiteljske, ki je bilo že mnogo let zaprto.

— Vrnitev nemških vojnih ujetnikov. 25. t. m. se je peljal skozi Maribor transport 1070 nemških vojakov iz Srbije. Spremljalo je transport sedem srbskih častnikov in 40 vojakov. Ta transport je deloma ostanek Mackensenove armade, deloma so ujetniki solunske armade. Značilno je, da so se nemški vojaki v pogovoru izrazili, da se ne vračajo kot premaganci, marveč kot zmagovalci. Preverjeni so, da je v Nemčiji vsega v izobilju.

— Izprašani strojniki, izučen ključavničar, išče primerne službe kot strojnik, oziroma strojni mojster, pri večjem podjetju. Najraje v mlinu ali v oljarni. Vsa eventualna popravila ali povečanje izvršuje sam. Vstop lahko takoj. Ponudbe prosim na Jugoslovansko Strokovno Zvezo v Ljubljani.

Ljublianske novice.

Ij Glasbena Matica. Več po društvu izdanih muzikalij je razprodanih. Tekom vojske se iz znanih vzrokov niso mogle ponatisniti. Prihajajo sedaj prošnje in naročila za te muzikalije iz Slovenije, Hrvatske in Srbije. Društvo pa ne more bratom Srbom in Hrvatom ustreči dokler tiskarne novih ponatisov zaželenih muzikalij ne morejo izvršiti. Zato se obrača Glasbena Matica na svoje člane z nujno prošnjo, da bi oni člani, ki morejo v sledečem označene skladbe pogrešati, iste proti primeri odkupnini oddati v pisarni Glasbene Matice. Želijo se posebno sledeče muzikalije: 33 moških in mešanih zborov, 21 moških in mešanih zborov, 14 moških in mešanih zborov — vse tri zvezke uredil Matej Hubad; Bajukove Slovenske narodne pesmi; Devove Koroške narodne pesmi; Šest pesmi ložil Anton Lajovic; Slovenske narodne pesmi uredil Matej Hubad; in Pesmarica Glasbene Matice. Vse te skladbe bo Matica na novo izdala takoj, ko bodo tiskarne mogle delovati.

Ij Vojne sirote. Ministrstvo za prehrano in obnovo zemlje hoče vedeti natančno število onih vojnih sirot, ki se nahajajo v tako slabih gnotnih razmerah, da bi bili potrebni kakšne podpore. Vojnim sirotam je prštevatiti tudi nezakonske otroke, katerih nezakonski očetje so v vojski padli ali umrli. Starši, varuhi ali zastopniki takih vojnih sirot, živčih v Ljubljani, naj zato te sirote do vstetega ponedeljka, dne 1. septembra 1919, priglasijo pri mestnem magistratu, srednje stopnje, I. nadstropje, levo, soba št. 2. Če dobivajo sirote vojaško ali begunsko podporo ali vojaško pokojnino, naj prinesejo s

seboj plačilno polo ali odlok, če je bila pa morda taka prošnja odbita, pa odlok, zakaj je bila odbita.

Ij Nemški žid v Ljubljani. V Judoslaviji se čuti menda zelo varnega in močnega gospod Julius Meinel, znani judovski veletržec s kavo, čajem in drugimi takimi koristnosnimi stvarmi, ker bi se inace gotovo ne upal v Ljubljani, skoraj leto po prevratu in na najboljudejši ljubljanski ulici razobešati na javnem napisu svoj pristno (?) nemški »Julius« Meinel. Ta mož, ki je znan kapitalistični izkoriščevalec, čaka menda, da mu bo ljudstvo na obeltnico svobode pred njegovo prodajalno priredilo primerno podoknico.

Ij Preložitve ljubljanskih kolodvorov. Pododsek za proučitev vprašanja, kako naj se z ozirom na nemoteni razvoj ljubljanskega mesta prestavijo kolodvori oziroma železniške proge v mestnem območju, je pred kratkim dokončal svoje delo. Vspeh svojih študij bo predložil v obliki brošure anketi prve dni prihodnjega meseca.

Ij Sprejemni strank pri odseku za prehrano. Svočas je bilo objavljeno v časopisih, da se sprejemajo pri odseku za prehrano stranke izključno le v torkih, četrkih in sobotah od 10. do 12. ure dopoldne. Kljub temu prihajajo stranke dan za dnem dopoldne in popoldne, takorekoč ob vsaki uri k imenovanemu uradu ter izsiljujejo sprejem izven določenih sprejemnih ur. Ker maloštevilno konceptno in pisarniško osebje pri teh okoliščinah ne more zmagovati konceptnega in pisarniškega dela, se prizadete stranke iznova opozarjajo na določene sprejemne dneve. Sprejem strank izven določenih ur se bode dosledno odklanjal.

Ij Football-tekma »Česky lev«, Plzenj »Ilirija«. Danes se vrši na sportnem prostoru pred drž. kolodvorom football-tekma med našo »Ilirijo« in S. K. »Česky lev« iz Plznja. »Česky lev« je po časopisnih poročilih eno najboljših čehoslovanskih provincijalnih moštev. »Česky lev« potuje skozi Ljubljano v Split in se je posrečil dogovor za tekmo v Ljubljani šele v zadnjem trenutku. Dobra forma »Ilirije«, kakor smo jo videli v nedeljo in sloves »Českega leva« nam oboja bolj zanimivo in bolj napeto tekmo od nedeljske s »Šparto«. Pričetek točno ob 18. uri; igra se ob vsakem vremenu. Blagajna se odpre ob 17. uri.

Ij Državna posredovalnica za delo. Podružnica za Ljubljano in okolico. V preteklem tednu od 18. do 23. avgusta 1919 je iskalo delo 170 moških in 54 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 101 moških in 55 ženskih delavskih moči. Posredovan je se izvršilo 102. — Pri vseh podružnicah »Državne posredovalnice za delo« je od 1. januarja 1919 do 23. avgusta 1919 iskalo delo 12875 delavskih moči, delodajalci so pa iskali 11034 delavcev. Posredovan je se izvršilo v tem času 3998. — Delo iščejo: pisarniške moči (321), trgovski sodruki in sodruke (252), dninarji in dninarice (107), služkinje in kuharice (101), sluga, vratarji, hišniki, hišnice, pekci, mlinarji, mesarji, tovarniški in poljski delavci in delavke, krojači, šivilje, natakariji in natakarike, ekonomski, oskrbniki, strojni ključavničarji in mehaniki, strojni monterji, strojevodje, zobolehnikji, rudarji, strojniki, kurjači, zidarji, livarji, tesarji itd. — Delo je na razpolago: težakom, hlapcem, dninarjem, navadnim delavcem in delavkam, služkinjam, kuharicam, poljskim delavcem in delavkam, zidarjem, mizarjem, stavbenim ključavničarjem, vajencem razne stroke, čevljarskim pomočnikom, tesarjem, ple-tartarjem, drvarjem, oglarjem itd.

Jugoslovanska Strokovna Zveza.

STROKOVNO ZBOROVANJE.

Strokovno zborovanje Jugoslovanske Strokovne Zveze se vrši 21. in 22. septembra. Natančnejši spored bo še priobčen. Zborovanje bo trajalo dva dni. Prvi dan bodo obravnavana strokovna in organizacijska vprašanja, drugi dan zadržna, konsumna in stanovsko-gospodarska vprašanja.

Zborovanja se bodo udeležili ne samo oficijelni zastopniki skupin, ampak člani sploh. Skupine naj vse potrebno pripravijo in organizirajo. — Ob priliki strokovnega zborovanja Jugoslovanske Strok. Zveze bodo zborovale posamezne stroke tudi same zase.

Vse potrebne podatke dobe skupine potom okrožnice in »Večernega lista«.

o Predmeti na strokovnem zborovanju Jugoslovanske Strokovne Zveze bodo med drugim: Postopanje okrožnih in krajevnih pisaren, organizacijska in okrožna tajništva, vprašanje in izpopolnitev delavskih zadrug, konsumov, hranilnic, stanovanjske zadeve.

o Obvestila Jugoslovanske Strokovne Zveze bodo v »Večernem listu« tudi med tednom. Zato naj skupine vsak dan hranijo po eno številko v uradnih prostorih.

o Skupina J. S. Z. Ljubljana. Kar se tiče poslovanja skupine moram reči, da izvršno posluje, seje se vršijo redno, samo

to bi pripomnil, da se odborniki privadijo točnosti. — Volinski.

o Vevče. Pretekli četrtek je bil shod večkega delavstva, na katerem se je obravnavalo mezdno gibanje. Poslušalci so z zanimanjem sledili izvajanju govornikov. Napravil se je iznova pritisk na vlado, in mislimo, da se bo stvar kmalu uredila. Ne odjenjamo prej, da dosežemo. Nekako čudno se nam zdi, da se Nemce še zmeraj z rokavicami prijemlje; se pač vidi, da ima glavno besedo še vedno nemški uradni kozel.

o Žiri. Opozarjamo vse člane in članice naše skupine, da smo vzeli v najem sobo pri g. Pečelinu v Žireh, kjer posluje tajništvo naše skupine redno vsako nedeljo po jutranji in popoldanski službi božji. Istotam se bo razdeljevalo naše glasilo; obenem se pobirajo tedenski prispevki.

o Školja Loka. Skupina Jugoslovanske strokovne zveze se lepo razvija. Zanimanje med delavci kaže, kako je bilo tudi pri nas potrebno pobrigrati se za naše delavstvo. Posebno radi obiskujejo delavci pomenke ob sobotah večer, kjer se razpravlja o važnih delavskih vprašanjih. — (Želeti bi bilo, da bi vse organizacije prirejale take tedenske večerne sestance, na katerih naj se razpravljajo domače in splošne socialno-politične zadeve. To nujno priporočamo. Ured.)

o Maribor—Studenci. V nedeljo, 17. t. m. se je ustanovilo mariborsko okrožje Jugoslovanske Strokovne Zveze. Pozdravljamo ta pojav zlasti tukaj v Mariboru, ko nam versko in politično nasprotne nevihte z vsilo silo butajo ob vrata. Dal Bog, da bi ne ostalo le pri ustanovitvi, da bi J. S. Z. razcvitela in rodila obilen sad v blagor slovenskega delavstva in domovine. Marljivi oratarji imajo ravno v Mariboru in Studencih dovolj polja, ki leži pozabljeno in zaraslo v osat. V Studencih in bližnji okolici se nahajajo domovi številnih železničarjev, za katere zavzeti se, je nujna potreba. J. S. Z. bo tam našla marsikatero še zdravo sadiko, ki bi med plevelom zamrla, če se ne otme kmalu. Do pred kratkem je bilo vse železniško delavstvo v Mariboru in okrog organizirano v socialni demokraciji. Ne smemo mu zameriti. Dandanes mora biti vsak delavec neke organiziran, da se v slučaju potrebe vé kam nasloniti. Pod staro avstrijsko pestjo je bilo posebno v Mariboru Slovencem skoroda nemogoče, strniti se v javno delujočo organizacijo. Podpora so pa uživali soc. demokratije, ki so bili z jezikom mednarodni, z dušo pa stebri Vsenemštva. Časi so se izpremenili, habsburško-nemškega protektorata je konec. Slovenci imamo Jugoslavijo, svojo domovino, svobodo. Pravo gnezdo vsenemštva med mariborskimi železničarji — in o teh naj spregovorimo — je bila delavnica južne železnice na koroskem kolodvoru pod prejšnjimi načelniki, ki so vsakomur, ki je zaprosil dela, skrbno preiskali obisti, je li socialni demokrat, turnar, sudi-markovec itd. V boju za kruh je moral marsikateri slovenski delavec zatajiti svoje prepričanje in se udinjati volji svojih narodnih sovragov. In če je bil družinski oče, zastaviti je moral za nekaj praznih obljub ali pa groženj še svojo nedolžno deco, da je mogel postati delavec-težak. Le maloštevilnim se je posrečilo povspeti se v vrste profesionistov, ker za to so bili določeni le verni Nemci in pa punciirani soc. demokratje.

To se je sedaj povsod spremenilo, le v delavnicah je še precej starega duha. Delavniški obrat in delavniško delavstvo se od drugih panog železniške službe bistveno razlikuje. Dočim zadostuje, da sta prožni in skladiščni delavec zdrava in krepka moža, mora delavniški delavec razpolagati s strokovno izobrazbo ter sme zahtevati, da ga ne devljejo pod splošno rubriko delavstva. Že zgoraj smo povdarili, da je bilo Slovencem nekdanj težko priti v delavnico in le malo število jih je, ki so se s trdom in samozatajevanjem povzpeli do iste spretnosti, ki je za neoviran delavniški obrat danes, bolj kakor kdaj poprej, potrebna. Hlapčevanja vajeni slovenski delavec se tudi ni mnogo trudil, da se izpopolni, podvzetnejšemu in iznajdljivejšemu tujerodcu tedaj ni bilo težko, utrditi si svoj stališče tako, da se mu mora včas tudi kaj spregledati, dokler nam je potreben. Nasilje vodi do upora, ker za skorjo kruha se vsakdo bojuje. Sedanje vodstvo delavnice vrši svojo narodno dolžnost v polni meri ter sprejema le domačine Slovence v delo. Čim bolj se bo po tej naravni poti slovenski živelj okrepil in vzrastel, tem bolj bodo morali drugorodniki priti do spoznanja, da je zanje boljše, če se umaknejo. Grdo bi bilo od nas Slovencev, ki sloveno kot miroljuben in pravičen narod, posnemati internacionalni teror ter metati neljube nam goste s silo na cesto. Jugoslovanska Strokovna Zveza nima namena ovirati delo Zveze jugoslovanskih železničarjev ampak z njo hoditi v gospodarskih vprašanjih vsopredno. Vemo, da stopa Z. J. Z. liberalno pot, ki po prepričanju mnogih Slovencev in tudi nas, ni prava, pa ji tega ne bomo očitali in zahtevamo to tudi za nas in za našo organizacijo od nje, da složno uspešno nastopimo proti razdi-

rajočemu nemškemu internacionalizmu. Zbirajmo naše Slovence s treznim in preudarjenim poukom in z resnim namenom, koristiti njim, službi in narodu. Slovensko delavstvo pa naj si samo izbere svoje voditelje in sicer take, pred katerih pragom ne bo madeža častihlepnosti in zahrbtnosti.

o Velenje. Dne 18. avgusta je bil imenovan znani delavski organizator Vekoslav Zajc v Velenju za delavskega tajnika J. S. Z. za celo Slovenijo. Poverjena mu je naloga, da prireja shode, ustanavlja nove skupine J. S. Z., vrši revizije, posreduje za delavstvo pri vseh merodajnih krogih in pri vladnih organih. Da pa bo imel globok vpogled v delavske razmere, bo vmes opravljal tudi svojo rudarsko službo, kar je zelo važnega pomena za delavsko organizacijo. Opozarjajo se vse župnije in občine ter somišljeniki, da takoj javijo omenjenemu tajništvu, kjer je treba, da se čim prej ustanovi potrebna organizacija J. S. Z. Časi so danes taki, da mora biti vse organizirano ne glede na spol, da si priborimo več pravic. Vsa pisma se odselej pošiljajo na naslov: Okrožno tajništvo, Jugoslovanske Strokovne Zveze za Slovenijo v Velenju. Želimo mnogo sreče in obilo božjega blagoslova v tem težavnem poklicu!

o Velenje. Dne 10. avgusta, se je ustanovilo Šaleško, Mislinjsko in Savinjsko okrožje v okviru J. S. Z., ki ima naloge izvesti podrobno organizacijo po vseh župnijah.

o Črna. Tukaj nameravajo sodrugi upravljati kar dva konzuma, enega za delavstvo, drugega za kmete — drugi »civil«. To je njih privatna zadeva, toda mi bi samo toliko vprašali ali imajo naši kmetje res voljo podpirati gospodar. podjetje stranke, ki kmeta na drugi strani podira. Podomače bi mi tako postopanje kmetov imenovali: v svojo skledo pljuvati. Mi si bomo pa ustanovili svoj lasten konzum, da bomo tudi v tem oziru neodvisni.

o Mežica. Kar ne moremo se načuditi zanimanju, ki ga imajo za nas stranke in organizacije, katere so stale za kulisami ali pa jih še za kulisami ni bilo, ko smo bili politične boje zoper švabsko zalego. Sedaj, ko smo svobodni, prihajajo na površje, 17. avgusta t. l. se je ustanovila tukaj podružnica »Svobode«, snuje se Narodna čitalnica, in ne vemo, kaj si bodo še vse zamislili. Zapišimo si naj tisti, ki smo se borili s prepričanjem za našo svobodo, ki se nismo ustrašili pod najhujšim pritiskom Nemcev kazati javno svojega narodnega prepričanja, ostanemo zvesti tudi zapreji praporu, pod katerim smo se borili za biti ali ne b. t. Zapišimo si naj tisti, ki se pojavljajo sedaj pri nas kot strašila, v svojo spornost anjgo to Mi končni Slovenci se moramo zahvaliti edine S. I. S. in naši delavci, da je še ta tiste narodne zavesti med nami. Povemo kar odkrito: Pri nas niso tla za tiste, ki nas prej še z levim očesom niso videli, sedaj pa držijo razprostrle roke, češ pridi na moje srce, da te objamem. Mi imamo svoje izobraževalno društvo, po katerem gojimo svojo izobrazbo in zabavo, svojo knjižnico, katero upamo kmalu izpopolniti, ko je bila po švabih uničena. Povemo pa še eno: Sedaj v tem času si naj ne drznejo delati razdora med nami.

Dne 7. septembra priredi izobraževalno društvo skupno s skupino J. S. Z. predstavo v hiši g. Toffa. Skupina J. S. Z. je odposlala tekem 2 mesecev 5 spomenic od katerih so bile ugodno rešene 3. Pozivljamo člane, ako se komu kaka krivica godi, naj takoj javi isto z dokazi tajniku Rudolf Jasserju, da se potem potrebno ukrene. Obenem priporočamo, da si člani naročijo »Večerni list«, ki je sedaj naše glasilo. Stane letno 40 kron. Ker prinaša vsak dan za delavstvo podučne stvari, oklenite se ga, ker to bo orožje zoper naše nasprotnike, kadar bo treba braniti naša načela zoper hujškarje nasprotnikov. Uspešno bilo!

Železničar.

Jugoslovanski krščanski železničarji.

V nedeljo, dne 24. avgusta 1919, so se zbrali v mali dvorani Ljudskega doma zaupniki organizacij slovenskih krščanskih socialnih železničarjev. Zbor je otvoril predsednik strokovnega odseka J. S. Z. tovariš Ignacij Voje, poudarjajoč, da se morajo jugoslovanski krščanski železničarji organizirati v lastni organizaciji.

V imenu predsedstva J. S. Z. je pozdravil zbor tov. Moškerc, ki je podal kratek pregled o dosedanjem razvoju strokovnega združevanja slov. kršč. železničarjev. Naši železničarji so imeli v slov. katol. delavski demokraciji prvi svoj strokovno organizacijo, katero jim je bil ustanovil rajni dr. Krek že l. 1897. Ko je ustanovil štajerski Slovenec Beberič v bivši Avstriji državno strokovno organizacijo železničarjev Prometno zvezo, je naša organizacija prenehala in so njeni člani prestopili v Prometno zvezo. Z organizacijo slov. kršč. železničarjev sta združeni imeni naših nepozabljivih rajnih tovaršev ognjevitiga Finžgarja in modrega resnega Jakoba Milavca. Ko se je J. S. Z.

ustanovila, nismo sicer silili v njo železničarjev, toda precej jih je prostovoljno v njo pristopilo. Po razsulu stare Avstrije so vsi člani bivše Prometne zveze pristopili J. S. Z. in si ustanovili svoj samostojni železničarski strokovni odsek, katerega čaka dolžnost, da organizira v naši mladi lepi državi SHS vse krščanske misleče železničarje. Želi obilega uspeha in božjega blagoslova organizaciji jugoslovanskih krščanskih železničarjev.

V imenu tovaršev iz bivše Štajerske pozdravi zbor tov. Alojzij Karba, ki opisuje razmere železničarjev v bivši Štajerski in ostro kritikuje postopanje in taktiko socialnih demokratov: jugoslovanski krščanski železničarji se morajo samostojno strokovno organizirati.

Po razpravi, katere so se železničarji živahno udeleževali, so se storili sledeči sklepi:

1. Odsek zavzame stališče nasproti novi službeni pragmatiki.

2. Urednik vsled vojske ustavljenega glasila kršč. železničarjev, tov. Ivan Gostinčar se naproša, da kot referent vstopi v odsek. Glavni tajnik J. S. Z., tov. Komlanc, se naproša, da posveti akciji kršč. železničarjev kakor doslej tudi naprej največjo pozornost.

3. Odseku se naroča, da izdela spoznavno z načelstvom J. S. Z. poslovnik strokovnega odseka jugosl. krščanskih železničarjev.

4. Prvo nedeljo mesca oktobra se vrši v Ljubljani shod jugosl. kršč. železničarjev in se vsem članom naroča, da razvijejo za njega agitacijo.

5. V svrhu smotrene organizacije jugoslovanskih krščanskih železničarjev se razdeli strokovni odsek v ljubljansko in mariborsko okrožje. Mariborsko okrožje obsega proge v bivši Štajerski do postaje Zidanmost in koroške proge do Velikovca. Ostale proge se podredi ljubljanskemu okrožju, ki vodi začasno tudi posle slokovnega odseka. Dopolni, ki tičejo strokovni odsek in ljubljansko okrožje, naj se naslovi: Ignacij Voje, Ljubljana, Bohoričeva ulica 8; za mariborsko okrožje pa: Alojzij Karba, Studenec pri Mariboru, Cesta kralja Petra.

Predsednik tov. Ignacij Voje zaključi nato ob četrti na 13. lepo uspešno zborovanje jugoslovanskih krščanskih železničarjev.

V petek, dne 29. t. m., ob 7. uri zvečer je seja odseka železničarjev v stanovanju tov. J. Gostinčarja, Zalokarjeva ul. 9. Za zanesljivo udeležbo prosi predsednik.

Za delavske pravice.

PJa še kaj pravice? (Z Vrhnik.) Od kar je razbita okrajna bolniška blagajna na Vrhniku, katere se baje sedaj nahaja (bolje rečeno nje denar) v Ljubljani, se dogajajo čudne stvari, pa ne v korist članov delavcev, ampak nasprotno. Naj navedem, kako razumejo gg. okrog bolniške blagajne članstvo in pravičnost. Kot delavec sem bil zaposlen nad štiri leta nepretrgoma pri g. Kunsteljnu na Vrhniku, potem sem zbolel. Prejema sem podporo 33 tednov. Tri tedne po milosti teh gospodov, pa mi je bila ustavljena brez vsakega vzroka. Pravila bolniške blagajne (paragraf 17) se pa čisto drugače glase, kakor gg. mislijo. Ta se dobesečno glasi takole: Če je bil član vsaj 2 leti nepretrgoma zavarovan, dobi v slučaju bolezni 52 tednov podporo. Torej pravil ne morejo zatajiti, odglasil me ni nikdo, odglasila ni nobeden sprejel, razvidno je, da le denar ne gre iz njih rok, kljub temu, da so našega denarja nesli z Vrhniške 18.000 kron, katerega sem tudi jaz kot član — delavec čez 20 let redno donasal. Stori sem vse korake, da bi dobil po pravih zavarovalno podporo, pa vse zaman. Pismo sem se obrnil do g. načelnika I. Bajda z vprašanjem, naj mi odgovori, kdo me je odglasil in kdo je odglas sprejel, a on molči ko grob. V obupu s številnimi otroci se vprašam: Je še kje kaka pravica. Dokler sem bil zdrav, sem rad delal vedno, a sedaj bolan in siromak na cesti, in me nihče ne vidi. Podobno temu slučaju se je zgodilo dvema mojstrima z Vrhniške, katere sta redno plačevala kot člana 43 let oba skupaj članarino, sedaj so jih, ko sta se postarala, poskušali iz blagajne izbacniti. Tako, gospodje okrog bolniške blagajne, ne bo šlo in ne more iti. Kdor pošteno socialno čuti, ne postopa tako z delavci-bolniki!

p Kdo bi verjel. Kakor se pritožujejo vpokojenci južne železnice, niso dobili v celem dolgem vojnem času in v teh dragih razmerah še nobenih draginskih doklad, razun dvakrat po 80 oziroma 100 kron. Ni to dovolj. Danes je že 21. avgusta 1919, pa nas je še mnogo, ki še pokojnine čakamo, in hodimo po njej povpraševat, pa vse zaman.

Skrajni čas bi bil sedaj, ko imamo tu v Ljubljani naše ravnateljstvo južne železnice, da se obrnemo do istega, da vendar več enkrat naredi red. Dolžnost ravnateljstva bi bila preskrbeti, da se pokojnina in rente pri poškodovanih pravočasno izplačajo, ter se nam nakaže dragin-

ška doklada, kakor jo prejemajo vpokojenci državnih železnic. — Več prizadetih.

Črna. Uradni list poroča, da je mežiško gospodarsko društvo v likvidaciji, od drugod se pa slišijo tolažilne vesti, da gre pri računu z čez 100.000 K navskriž. Mi bi se zato ne brigali, saj so društvo prevzeli sami sodrugi, ampak firma pravi: »z nemeženo zavezo«, ka rznaci, da stojijo člani dobro s celim premoženjem. To je naravnost pogubonosni dogodek za našo dolino. Javnost bi rada vedela, kdo je na tem polomu kriv. Glavni krivec je sedanje vodstvo in uprava. Ti naj skrbijo, da se ta greh popravi. Gospodje, nauk, oziroma zrno kratkega poročila o likvidaciji v Uradnem listu je ta-le: Lahko je delati šum za socializacijo, še lažje je tako stvar vzeti v roke, toda v praktičnem življenju se mora čevljar pač učiti in celo vestno izvrševanje dimnikarstva zahteva svojega znanja. Mi ne bomo navajali nobene krivde na posameznika, tudi ne bomo dolžili tega ali onega nepoštenja, mi konstatiramo samo, da se Gospodarsko društvo za mežiško dolino, katerega upravo imajo v rokah sami sodrugi, nahaja v likvidaciji in s strahom pričakujemo, kdaj bo proglašeno uradno zaprtje. — Deležnik.

Razne novice.

r Angleški kapital hoče obvladati plovbo na Donavi. Angleški finančni konzorcij se pogaja glede nakupa podonavskih plovnih družb. Pogajanja so že zelo napredovala. Gre za nakup vsega brodovja, vseh akcij, vseh pristanišč in skladišč podonavske paroplovne družbe, južno-nemške paroplovne družbe, ogrske paroplovne družbe in srbske paroplovne družbe. Zastopniki angleškega konzorcija, ki namerava na ta način dobiti monopol za plovbo po Donavi, so se prejšnji teden pogajali na Dunaju. V petek so odšli v Budimpešto, odkoder odidejo te dni v Belgrad, kjer se bodo pogajanja končala. Rumunija, ki namerava uvesti direktni blagovni promet z Nemčijo, je sicer stavila proti temu nakupu ugovore, ki pa ne pomenjajo resnih ovir za združenje omenjenih družb pod angleško zastavo. Ne samo angleška vlada, temveč tudi Francija in Anglija odobravajo ta projekt v vsakem oziru.

r Andrew Carnegie in časniki poročevalci. O tem zadnje dni umrlem milijarderju je šlo od ust do ust mnogo anekdot po Ameriki. Nekoč se je odpravil Andrew Carnegie na svoj običajni izlet na Angleško, na svoje letovišče Skibo Castle, Sutherlandshire. Prišel je v pristanišče in namignil slugi, da bi mu iz avtomobila prinesel zadnji paket. Pred mostičem na ladjo pa je naenkrat postal. Segel je v desni žep, segel v levi žep, pa zopet zdaj v tega, zdaj v onega, a če ni, pa ni. Eden izmed poročevalcev, ki so ga prišli spremiti, da bi z njim navezali pogovor, skoči k njemu in ga vpraša: »Ali ste kaj pozabili, Mr. Carnegie?« — »Seveda,« je odgovoril milijarder, »meni se zdi, da nimam drobiža pri sebi. Prosim, posodite mi dolar.« Umeje se samo ob sebi, da mu je poročevalec z velikim veseljem posodil dolar, a zato je dolžnika takoj uporabil za interview. Carnegie je stopil na ladjo in odplul. Časnikarja ni posihmal več videl, dokler se ni vrnil v Ameriko. Tedaj so ga spet obsuli poročevalci. Nekoč stopi k njemu časnikiar ter ga vpraša: »Mr. Carnegie, ali nimate morda pri sebi dolarja?« — »Dolarja? Kaj bi radi z dolarjem?« — »Jako rad bi kupil jeklarsko akcijo — in ker sem Vam ravno pred enim letom na tem mestu posodil dolar...« — »Oh, saj res! To ste Vi! Vidite, popolnoma sem pozabil. Natega. A poslušajte me, mladi mož, ne kupujte rečene akcije. Jako slab trgovec ste. Prvič bi mi ne smeli posoditi dolarja kar tako na slepo srečo, a drugič se dandanes ne posoja brez obresti. Kako pa če bi Vam bil dolg utajil?« — »Potem bi ne mogel vsaj misliti na to jeklarsko akcijo.«

r Kritičen delavski položaj na Angleškem. Četrtletno izvestje generalne zveze angleških strokovnih organizacij priobčuje opomin vodstvenega odseka, ki napoveduje, da bo razdobje od meseca novembra tega leta do maja drugega leta v gospodarskem pogledu zelo kritično in da more postati tudi usodopolno, ako odločujoči faktorji končno ne spregledajo in se produkcijo ne pospeši ter poveča. Stavke, katerim bi se bilo dalo tudi izogniti, so se vprizorile prenatragljeno, zakladi Zveze so se trošili brez vsake koristi in gibanje je bilo naperjeno v resnici bolj proti splošnosti, kakor proti kapitalistom.

r Konec vojaške slave. Kakor poroča list »Times«, je bil del zaplenjenih nemških vojnih ladij prodan dne 14. julija na javni dražbi. Med drugimi je bila prodana križarica Bismarck ter oborožene obrežne ladje: Frithjof, Beorouff in Hagen. Na Angleškem so začeli sploh razprodajati zaloge, ki so jih nagrmadili zadnja leta v vojne namene. Po poročilu »Manchester Evening News« je prodala vlada 12 milijonov yardov balonovega ovitka, čigar cena znaša po sodbi tekstilnih strokovnjakov 1 milijon funtov šterlingov. Ta ogromna zaloge je zdaj v rokah manchesterskih trgov-

cev, ki jo rabijo za napravo moških srajc in dežnih plaščev.

r Hipnoza mu je vrnila spomin. Angleški zdravnik dr. William Brown v Londonu je nedavno predaval o naslednjem zajemljivem slučaju: Angleški vojak-pešec je izgubil ob nekem naskoku pri Yprih govor in spomin in v desni roki ni čutil nič moči. Pozneje se je vojaku vrnil sicer govor, ali spominjal se ni na nobeno reč razen na to, da ga je bil puh močno treščil ob tla. Dr. Brown ga je hipnotiziral in mu je velel povedati vse, kar se mu je na bojišču pripetilo. Vojak je začel silno kričati, kakor bi pripovedoval sredi bojnega viharja. Obračal se je na vsakega tovariša ter ga je izpraševal to in ono in iz kretenj je bilo videti, da se bližja granata. Vojakov obličje je razodevalo bojazen in paniko. Ko je vojak v hipnozi vse povedal, na kar se prej bdeč ni mogel spomniti, ga je dr. Brown predramil. V roki je zopet čutil moč, da se je naslednji dan sam lahko obril in tudi spomin, ob katerega je bil prišel pri Yprih, se mu je vrnil.

r Židi med boljševiki. Evo nekaj podatkov: Najprej je bil na Ruskem komisar Čičerin, glavni činitelj pa Radek-Zobelsohn. Gospa Zobelsohn-Radek-Unschlicht se vozi v gledališče v pravilni obleki, za briljante v njenih ušesih bi se kupilo najlepše posestvo tudi pri današnji draginji. — Trocky recte Bronstein pred vojsko politični emigrant v Galiciji, potem v Ameriki, se je vrnil na Rusko l. 1917 popolnoma suh. Zdaj je velik bogatin. Pravijo mu krvavi rabelj. Z njim jezdi močnejše spremstvo, kakor je jezdilo s carjem — browning pred njim, browning — njim. V neprestanem strahu je pred atentati, vsakemu, kateri se mu ne zdi dovolj zanesljiv, napiše potni list v večnost. V juliju t. l. je plačal v cvetlični trgovini v Moskvi v 14 dneh 45.000 rubljev za cvetlice dvema damama. Za priložnostne darove ima cele zaboje draguljev. Odkod? Bil je revež. Zinovjev, poglavar petrograjskih komunistov, je bogat. Steklov, Sverdlov, Joffe, Komenev, Rakovski itd., sami psevdonimi, prava njih imena se končujejo na — »blüht« ali »steint«, ima jo polne žepe.

r Uničevalno pobijanje goved v sovjetski Ruski. Boljševiški časopis »Derevenskaja Bednota« toži, da v nekaterih kraji, posebej v samarski guberniji, kmetje popolnoma uničujejo svojo goved. Bogati kmetje se boje, da jim bodo govedo boljševiki vzeli, siromašni pa upajo, da bodo dobili goved od bogatinov, če ne bodo sami imeli v hlevu nobenega repa. In zato nespametno pobijajo bogati in siromašni kmetje krave, ovce, prašiče ter ne prizanašajo niti mladičem, tako da bodo kmalu cele prostrane ruske pokrajine brez goved in drugih domačih živali. Kaj pa se to pravi, si vsakdo lahko misli.

r Kako je na Japonskem. Svetovna vojska, ki se je Japonska aktivno skoraj ni udeležila, je tudi deloma segla s svojimi učinki v gospodarske odnose države vzhajajočega solnca. Demokratične težnje ter odpor konservativnih slojev, ki so se nedavno pojavili pri vprašanju ratifikacije mirovnega dogovora, so povzročili politično negotovost ter zvišanje življenjskih potrebščin, tako da je notranji položaj japonske države jako resen. Cena rižu, po katerem se ravna cena vseh drugih pridelkov, je danes 56 jenov za koku (t. j. 74.81 kron za 100 kg predvojne kurza), kar pomeni trikratno zvišanje predvojnih cen. Japonsko vlado skrbi bližnja bodočnost.

r Kako so kradli boljševiki na Slovaškem, lahko posnamemo iz ovadb, ki jih je podala deputacija iz slovaškega Lučema čehoslovaškemu predsedniku: Boljševiki nam niso odvele samo vse gotove izdelke in sirovine, ampak so uničili tudi velik del tvorniške opreme in oropali vse blagajnice. Iz treh tvornic za lošč so odpeljali 102 vagona gotovega blaga, 12 vagonov drv, 4 vagone cinka, poleg živih, gonilnih jermenov, elektromotorjev, avtomobilov in konj. Iz tvornice za gospodarske stroje so odvele 992 voz in 13 vagonov desk, iz steklarnic 38 vagonov drv, iz žganjarnic 4701 hektoliter špirta, 7 velikih voz in 74 železnih sodov. Najbolj oropani ste dve tekstilni tvornici, med njima ima ena sama škoda na gotovem blagu za 26 milijonov kron, a poleg tega še za pet milijonov kron strojev, ki so jih boljševiki odpeljali. Neka tekstilna tvornica je bila prisiljena oddati 45 vagonov volne, 12 vagonov sukanca, 5 vagonov premoga, 50 različnih strojev, zaloge kemikalij, kakor tudi 73.859 m blaga. V steklarnici v Vlčovi Rimakovi in Zlatni so razbili 22 in pol vagona steklenih izdelkov. Poleg vse te škode, ki so jo napravili, so se boljševiki polastili še tvorniških blagajnic, plačevali so delavcem ogromne mezde in so gnali plače do bajne višine, tako da je samo nakladanje 6 vagonov drv stalo 7800 K.

r Odlikovanja za čistoto. Amerikanci so praktični ljudje. V Palestini so se lotili težkega dela, da seznanijo ondoto prebivalstvo, ki ne lubi vode, s predpisi higijene in čistote. Med prebivalstvo delijo mila, krtače, glavne in brisače in nadzorujejo čiščenje. Kdor je posebno poslušen in pridn, prejme po vojaškemu načinu odli-

kovanje v obliki zvezde. Ta sistem se je baje obnesel. Prebivalstvo in posebno otroci se kosajo v čiščenju, da dobe odlikovanja. Pač bolj pametno deliti odlikovanja za čiščenje kot za moritev. Jaz bi dal svetinjo vsakomur, ki dokaže, da ni veriznik.

r Za zakonito ureditev alkoholnega vprašanja. Te dni je ožji odbor, ki je bil izvoljen na vladni enketi o alkoholnem vprašanju v Zagrebu, dovršil svoje delo in predložil svoje mnenje o nedavni naredbi, ki ureja prodajo in točenje alkoholnih pijač. Mnenje glasi: 1. Mladostna doba sama ob sebi zahteva, da se zavaruje proti uživanju alkohola; zato naj se točne določbe sprejmejo tudi v bodočo novo naredbo. 2. Javna pravost zahteva, da se tisti, ki se javno zasači v pijanem stanju, kaznuje. Kaznuje naj se gostilničar (kavarnar), ki daje pijanemu gostu alkoholne pijače. Notoričnim pijancem, katere naj kot take ugotovi poklicana oblast, se v javnih lokalih sploh ne sme dajati alkoholnih pijač, a kršitelji te določbe naj se kaznujejo. Imena notoričnih pijancev naj se priobčijo v obrtnih strokovnih glasilih. 3. Točilci žganja smejo dati posameznemu gostu na dan največ dva decilitra žganja; kršitelji naj se kaznujejo. 4. Od sobote zvečer do ponedeljka ob 11. uri dopoldne je treba zabraniti vsako točenje žganij pijač in kršitelje kaznovati. 5. Točke 2. — 4. naj se raztegajo tudi na klube (čitalnice in podobno), ki imajo dovoljenje za neomejeno točenje. 6. Gostilničar gostu ne sme odreči jedi, ako ne naroči pijače; kršitelj se kaznuje. — Omejitev količine vina in piva ter omejitev časa za točenje je spričo gornjih odredb in jamstva Zveze gostilničarskih zadrug, da bodo delovali v tem duhu, praktično nepotrebna. — Ako pomislimo, da je to mnenje uspeh sporazuma, pri katerem so sodelovale poleg Sociološkega društva, Društva abstinentov, Društva za pobijanje spolnih bolezni — tudi organizacija interesentov: Zveza gostilničarskih zadrug, Zveza trgovcev, Zadruga branjevcev in Zveza industrijalcev, potem moramo priznati, da je protialkoholna mi-

sel pri nas postala tako močna, da smemo z zaupanjem pričakovati ozdravljenja našega naroda od njegove najtežje bolezni: alkoholizma.

r Pritožbe pomorskih kapitanov. O priliki italijanske okupacije jugoslovanskega primorja so vsi hrvatski pomorski kapitani podpisali izjavo, da pod italijansko zastavo nočejo pluti. Zato so vsi brez službe ostali. Nekaj mesecev so dobivali od države nekaj podpore, a sedaj so že več mesecev brez vsake plače. Mnogi izmed kapitanov so oženjeni, večinoma vsi pa brez premoženja. Njihov položaj je neznošen, ne samo iz gmotnih razlogov, nego tudi zato, ker so to večinoma mladi, krepki ljudje, ki se jim hoče dela, pa morajo brez posla ubijati dneve. To jih boli tembolj, ker vidijo v državni službi raznih komisariatov ljudi, ki niso ničesar tvegali za jugoslovansko stvar in so le pravočasno obrnili plašč po vetru. Tudi v rečni plovbi, ki se je po prevratu upostavila, ni dobil službe niti eden teh brezposelnih domačih kapitanov, marveč so v službi ostali tuji ali pa so se nastavile nekvalificirane moči. Istotako je admiral Prica za našo bodočo mornarico angažiral na stotine bivših avstro-ogrskih mornariških častnikov, ki so čez noč postali »Jugoslovanci«, a v našem jeziku niti ziniti ne znajo, domači pomorščaki pa, ki so iz narodne zvestobe stavili na kocko svoj obstanek in ga tudi res izgubili, ostajajo nepaženi v bedi in nevolji. Mnogi teh kapitanov so se začeli sedaj potezati za mesta carinskih uradnikov, samo da pridejo do dela in zaslužka. Tako čitamo v »Jugoslovanskem Lloyd«: Jaso je, da bo naša država prej ali slej krvavo potrebovala kvalificiranih pomorščakov, zato ni prav, da se za brezposle kapitane ničesar ne stori in se prepustijo slučaju. Na vsak način je dolžnost države, za katero so žrtvovali svojo eksistenco, da jih nemudoma namesti v rečni plovbi in mornarici in začasno v drugih najprimernejših službah. To zahteva pravičnost pa tudi korist države, ki mora paziti, da se ne izgublja sposobne sile.

Na ulici.

Idila iz nižin. Spisal France Bevk.

Konj je poginil na ulici. Sredi solnčnega opoldneva se je vspel, padel na tla in se zapenil ter prenehal živeti. Steklene oči so zrle motno, konjski zobje so se čudno rezali, muho so sedale na odprte nosnice, otroci so mu igraje stopali na noge in trebih.

O tem so poročali časopisi. Notica je bila pisana v tonu, ki je pričal o visoki moralni človeštva in o dobri srčni vzgoji.

Kar se je zgodilo to noč, ni vredno sočutja. Propalica, ki je šla mimo in pela grdo pesem, je utihnila in se zamislila.

Sredi ulice, ki je bila razsvetljena le od enega konca z medlo plinovo svetilko, da je ležala malodane vsa v dolgi gosti senci opti na stene rjavih krivuljastih hiš, je stal nevprežen voz tik za široko človeka velikega trotoarja, pred hišo, ki ni bila videti hiša premožnega človeka, a je kazala na prvi pogled vse znake solidnosti. Vrata so bila trdno zaprta in zaklenjena, skozi pisana zagrinjala v oknih je padalo nekaj beraške svetlobe na voz in na ljudi, ki so postajali krog voza, gledali, ugibali, prihajali in odhajali, vedno novi, vedno radovedni, z nasmeškom na licu in so zmajevali z glavo. Ko so stopili v gostilino, obsijane z žarko lučjo in toploto, prenapolnjene z duhom vin in jedi, so vse pozabili.

Stražnik, ki je meril ulico s počasnimi koraki od začetka do konca, se je vrnil točno vsakih deset minut, postal ob vozu, premočil vedno kak nov predmet z večjo natančnostjo, obrnil se, šel zopet do konca in se vračal...

Na tleh ob vežnih stopnicah je čepela žena z rokama pod predpasnikom in z glavo, ovito v veliko ruto, v nedrjih ter se borila z nemirnim spanjem.

Na ojnica je sedel mož. Roké je imel prekrižane, klobuk mu je visel na oči, gledal je v tla, v nerazločno belino kame-nitega tlaka in mislil.

Njegov stariast obraz, začrnel, z velikimi in temnimi brki se je zavzel tupa-tam, kot da posluša nekaj, kar se mu zdi nezasišano. Potem je stresnil z glavo, kot da ugovarja komu. Zganil se je, da je voz zaškripal. Ozrl se je za hip po njem.

Bil je naložen do vrha z vsem siromaštvom, ki polni ozka stanovanja delavskih družin. Toliko bogastva, da gre na navrhan voz, ki ga vleče par konj. Omara in posteljaki, miza in stoli. Vse je že zdavnaj izgubilo svoj ubožni blesk. Bogve, kdo je delal vse to, za katere groše je bilo kupljeno in pri katerem starinarju? Med cunjami in škatljami so ležali lonci in ponve, vse vprek. Košare in prazne steklenice, nekaj drv in sekira... Vse do najmanjše podrobnosti, do kopice knjig, ki jih je vrgel lastnik v sredo med šaro. Vsak kosček tega uboštva je pripovedoval dosti glasno — — —

Na sredo med blago je bila položena mala blazinicica, na nji je spal trileten otrok. Kodrasta glavica je gledala izpod odeje. V medli svetlobi je bil obraz ves blede. Oči zaklopile, usteca odprta. Pod lahno sapo se je dvigala odeja. V sanjah je zastokal.

Mož se je ozrl in gledal nekaj hipov. Vse je bilo mirno.

Le v hiši se je zganilo. Še niso šli k počitku. Nekdo je zamrmral. Močnejša svetloba enega okna se je prenesla na drugo okno, senca se je gibala za zastori.

Gospod, ki je prišel slučajno mimo in stal opazuje ob vozu že dalje časa, se je opogumil, pristopil, položil narahlo roko na ramo moža in dejal:

»Slišite.«

Mož ga je pogledal nevoljen, da ga dram iz misli.

»Kaj je?«

»Kaj to pomeni?« Gospod je namignil s kretinjo na pohištvo, na voz, na vse...

»Kaj?«

»To, da stojite sredi ulice z vozom, z družino, cela zadeva sploh.«

»To pomeni... to pomeni, da so me vrgli na cesto,« je dejal mož še vedno nevoljen. »To pomeni, da se je na moje dosedanje stanovanje danes naselila nova stranka...«

Gospod je molčal nekaj časa.

»Čemu niste šli na svoje novo stanovanje?«

Mož ga je pogledal s težkim očitanjem v pogledu. »Od kje ste prišli, da tako govorite? Kje je stanovanje? Plačal nisem, ker nisem mogel plačati, če sem hotel obedovati. Vi pa govorite o novem stanovanju...«

Ta trpek odgovor gospoda ni pomiril. Pomislil je. Revščina, ki jo je videl, se mu je zdela še hujša. Čut socialne pravičnosti je tiho ostal v njem in se dvignil do višine, da je vzkliznil.

»Pa kako je mogoče vreči človeka na cesto? In z družino?«

Mož se je nasmešnil. »Tudi jaz sem razmišljal to. Pa je čisto enostavno. Ta, ki ima hišo, meče ljudi na cesto. Jaz, ki nimam hiše, stanujem na vozu in še ta ni moj. Zgodi se lahko, da mi jutri zmečejo blago na sredo ulice. Čudil se ne bom.«

Govoril je strastno, toda nalahno, kot bi se bal, da ne vzbudi otroka.

»Pa bi ga zapeljali kam, v kako zatišje, pod kako streho?«

»Kam? Pod most v reko? To se lahko zgodi jutri. Časa bo še dosti. Nikamor se ne premaknem. Prosil sem. Obletal sem pol mesta, Apeliral sem na vse. Toda — nič ni pomagalo. Zdaj se ne premaknem. Tu pred vrati ostanem, na sredi ulice. Jutri bom tu kuhal. Če mi voz odpeljejo, grem za njim...«

Gospod je zmajal z glavo, mož je nadaljeval.

»Ko bo stal v slednji ulici po en tak voz, tedaj... In ni gotovo, da ne bo stal. Pogledajte in premislite, če je mogoče živeti. Pretehtajte do dna, pa boste videli.«

Mož je postal razburjen, žena je dvignila glavo in dejala: »Pst! Otroci se bo zbudili.«

Otrok je spal mirno in dihal počasi, ko da je umrl.

Po ulici se je pripeljal voz. Polpijani ljudje so bili široko naloženi na njem, roke so prešerno mahale, pesem, ki so jo peli, je bila komična.

Voznik se je stiskal na kozlu med dva možka, ki sta ga objemala in vpil:

»Hej — kdo je tam?«

Nihče se ni oglasil. Mož je dvignil pogled in se zganil. Žena se je zganila v polspanju, luč v hiši je iz neznanega vzroka zatrepetala.

»Hej! Ali spite? Ali ste norci, da postavljate voz na sredo ceste, kjer je najože — a? Čujete! E-e-e!«

Voznik je ustavil voz. Vsi obrzi so se nagnili globoko čez rob in pogledali, kaj se je zgodilo.

»Kaj je tu?« je vpil voznik. »Ali smo v Afriki? Voz na sredi ulice. Ali naj zapeljem na trotoar ko ga ni. Katera žival se je tu vgnezdila?«

Žena je dvignila vsa preplašena glavo, otrok se je zganil v sanjah. Mož je vstal z ojnice.

»Kaj ti je, da kričiš?«

»Ali si pijan ti in tvoja družina, da si se naselil na sredo ulice?«

»Pijan ali ne pijan!« je dejal mož mrščeno in jezno. »V hiši nisem imel prostora. Kamorkoli grem, ni nič! No, dajte, pokazite mi prostor. Saj grem kamorkoli! Živeti moram!«

»Kaj nas briga?« se je spremenila radovednost onih na vozu v hudo nevoljo. »Kaj nas to briga! S kakšno pravico se podelate tu na cesto in ne pustite ljudi dalje. A?«

Otrok na vozu je odprl oči in zajokal. Žena je stopila k njemu in ga vzela v naročje. Plaho se je oklepala in z zbeganimi očmi v mrak, od kjer so prihajali glasovi.

»Kaj kričite? Otroka ste vzbudili!«

»Kaj otrok? S potj se spravite!«

»Nikamor!« je dejal mož. »Če je oblast dovolila, da so me zagnali na cesto, bo oblast dovolila tudi, da bom bival na vozu. Ognjite se, saj se lahko! Stopite z voza in zapeljite konja na desno!«

»Seveda, z voza! Glejte! Prekucnite mu voz!«

»Kaj pa! Še kuhinjo naj postavi na cesto!«

»Stražnik! Kaj dela stražnik? Halo!«

»Hej-e-e-e!« Konj je nemiren bil s kopiti.

Hišna vrata so se odprla; nekdo je stal na pragu v nekakem belem plašču in motril temo pred seboj.

»Ali ne bo mir? Kaj demonstrirate? Stražnik, čemu mu ne ukazete, da zapelje voz na trg? Tega ne trpim. Prag je moj!«

»Kdo sedi na tvojem pragu?« je vprašal mož.

»Saj sem mu dejal,« se je opogumil stražnik. »Pravi, da nima konj, da noče, da bo ostal tu... sploh da...«

»Mi bi mu poiskali stanovanje in mu ga dali za vbojajme — seveda...«

»Kaj? Čemu pa je tu oblast? Ali mu ne morete ukazovati — a?«

Nekateri so skočili z voza in stopili okrog. Voznik se je opletal krog konja. »Izpregel bi in mu zapeljal vse skupaj k vodi...«

»Porinimo voz na stran!«

»Ne gre. To pohištvo bi znesel na hrbtu. Kakšna miza, objedena od podgan ali kali?« se je smejal nekdo in svetil z vžigalnikom, nato je prižgal cigareto.

»Tam primite!... Ono stolicco porinite proč, ki štrli z voza! Tako! Dobro... E-e-e-e! Še malo! Še! — Tako! — Beštija, kako se drži!«

»Proklet! V blato sem stopil,« je sedel gospodek na voz.

»Zdaj naj se šopiri na cesti. — Stražnik, pazite, da mu kdo ne odnese družine... Lahko noč!«

Voz se je odpeljal med smehom dalje, stražnik je zrl nevoljen za njim. Postava na pragu se je pogledala v pramenu svetlobe, ki je padala iz veže na cesto, še enkrat po vozu in po ljudeh, nato se je počasi obrnila in stopila v vežo, ključ je za-hreščal.

Mož, ki je stal ves ta čas z rokami v blačnih žepih in zrl s sklonjeno glavo in zgočimi očmi predse, se je zganil. Stopil je k ženi, vzela ji otroka ki je medtem zno-va zaspal, iz naročja in ga položil na voz; spal je dalje.

Mož je sedel na ojnice; luč v hiši je vgasnila, temna okna so zrla kot gladna. Stražnik je s počasnimi koraki meril ulico in se vračal vsakih deset minut.